

Julkisen talouden sopeuttamisesta ja kasvupolitiikasta

Jussi Ahokas, ekonomisti, tutkija

BIOS-tutkimusyksikkö

Finanssipoliittinen parlamentaarinen työryhmä

25.11.2025

Esityksen sisällys

- Toimintaympäristö
- Julkisyhteisöjen rahoitusaseman logiikoista
- Sopeutuksen ja kasvutoimien yhteensovittamisesta

Toimintaympäristö

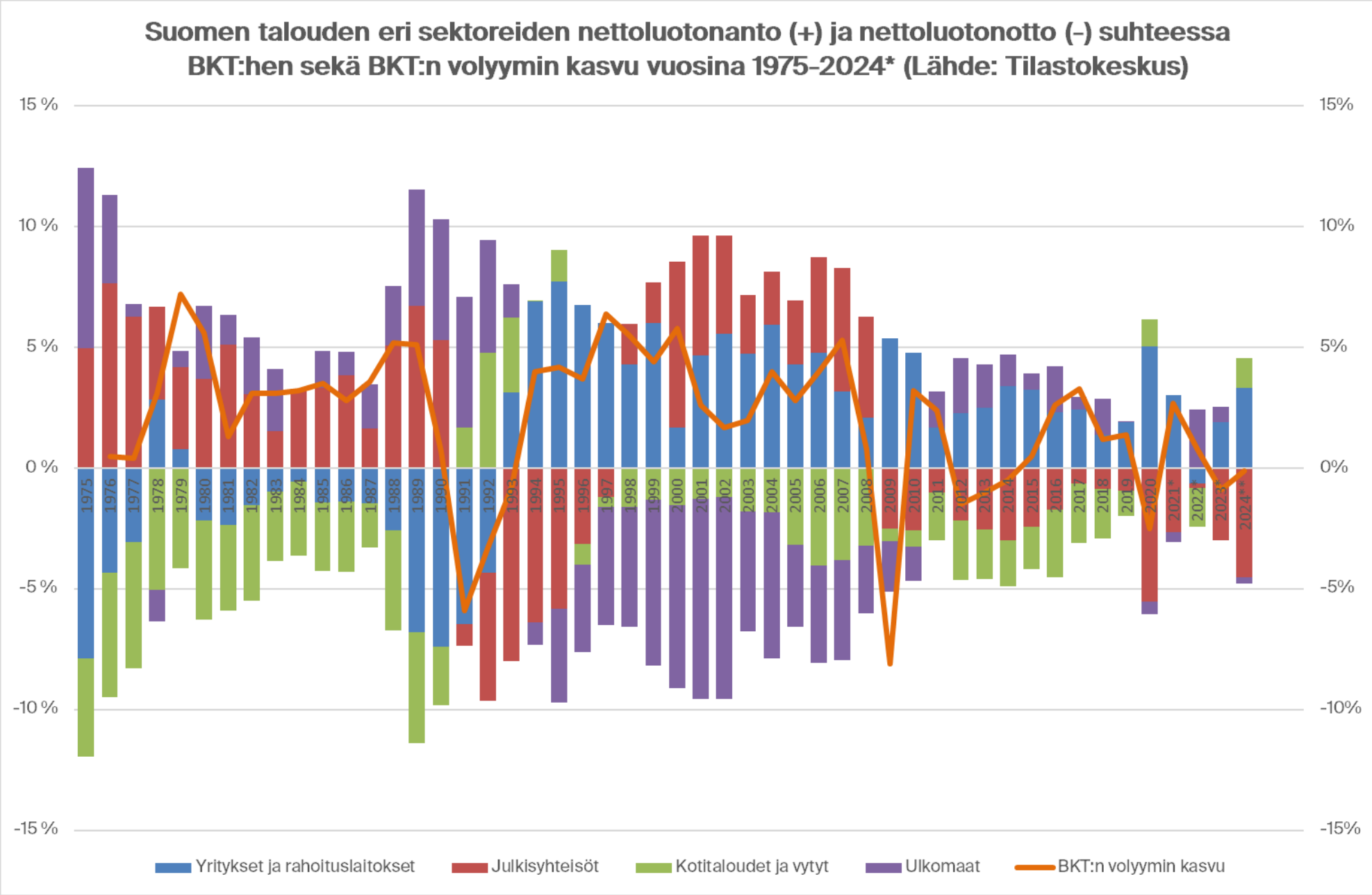
Suomen finanssipolitiikkaa ei harjoiteta tyhjiössä

- Elämme monikriisissä: suomalaisen yhteiskunnan päälle vyöryy yhtä aikaa sekä lyhytkestoisia että pidempikestoisia kriisejä (ennen kaikkea ekologinen kriisi) → finanssipolitiikkaa tulee harjoittaa monikriisin haasteet tunnistaen, kestävyysmurroksen edistämisen ehdoilla ja siirtymäpolitiikkaa tukien.
- On jopa vaarallista katsoa julkisen talouden ohjausta ja finanssipolitiikkaa liian kapeasti tässä toimintaympäristössä: esimerkiksi julkisen talouden tasapainon hakeminen kovin sopeutustoimin patoaa välttämättä tarpeellisia siirtymäpolitiikan toimia (vihreiden investointien riskin vähentäminen, yhteiskunnan resilienssin vahvistaminen jne.)

Julkisyhteisöjen rahoitusaseman logiikoista

Julkisyhteisöjen rahoitusasema on endogeeninen taloudelliselle kehitykselle

- Nykymuotoisessa taloudessamme julkisyhteisöjen rahoitusasema riippuu erittäin vahvasti muiden sektoreiden ja siten koko kansantalouden kehityksestä: yritysten, kotitalouksien, rahoituslaitosten, ulkomaisten taloustoimijoiden päätökset, liiketaloudelliset ja geopoliittiset tendenssit, globaalit kysyntä- ja tarjontatrendit sekä hintatrendit jne.
- Finanssipolitiikalla sekä suora että epäsuora vaikutus julkisyhteisöjen rahoitusasemaan: kulutusmenojen ja investointien taso voidaan määrittää suorahkosti, samoin veroperusteet, mutta sen jälkeen muiden sektoreiden toimijoiden käyttäytyminen, valinnat ja päätökset ratkaisevat vaikutuksen rahoitusasemaan → sopeutuspolitiikka tai elvytyspolitiikkaa saattavat tuottaa odottamattomia tuloksia

Sopeutuksen ja kasvutoimien yhteensovittamisesta

Sopeutus epävarmuudessa syö kasvun pitkälläkin (historiallisella) aikavälillä

- Yhteiskunta voi pysyä vaikka vuosikymmeniä tilanteessa, jossa julkisen talouden sopeutus vaikuttaa koko ajan negatiivisesti taloudelliseen toimeliaisuuteen
- Todellisuuden talousjärjestelmässä kumulatiiviset hyvän kehät, mutta myös noidankehät ovat mahdollisia: optimismi ruokkii optimismia, pessimismi, pessimismiiä
- Monikriisissä epävarmuus on pysyvää, paluuta historiallisille kasvutrendeille ei välttämättä koskaan tapahdu, uusia kriisejä iskee päälle → rahoitusasematavoitteen asettamisesta tulee itsessään mieletöntä
- Siirtymäpolitiikka paras tapa vahvistaa julkista taloutta: rohkea julkinen investointipolitiikka, mittavat investoinnit kestävyys siirtymään, täystyöllisyys, hyvinvointipalvelut, tulonjaon mekanismit, todellisen julkisen talouden liikkumavaran hyödyntäminen